

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ОБЩА ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “СЪВРЕМЕННИ ИКОНОМИЧЕСКИ ТЕОРИИ”;

**ЗА СПЕЦ: Всички специалности (без спец. „Информатика“); ОКС „бакалавър“ –
дистанционно обучение**

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: ВТОРИ; СЕМЕСТЪР: ЧЕТВЪРТИ;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 12 ч.

КРЕДИТИ: 6

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	12
В Т.Ч.:	
• ЛЕКЦИИ	6
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	6
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	168
В Т.Ч.:	
• ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОНСУЛТАЦИИ	6
• САМОПОДГОТОВКА	162

Изготвили програмата:

1. ....
(проф. д-р Вл. Владимиров)

2. ....
(гл.ас. д-р К. Господинов)

Ръководител катедра: .....
„Обща икономическа теория“ (проф. д-р З. Младенова)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина има за цел да запознае студентите с главните направления и школи на съвременната икономическа теория. Изясняват се методологията, ключовите концепции и инструментариума, с които боравят различните течения в икономическата наука днес – новата класическа макроикономика, монетаризма, новото кейнсианство, неоинституционализма, неоавстрийската школа, поведенческата и експерименталната икономика и др. Отделните школи и течения се анализират в техния исторически контекст и от гледна точка на значението им за развитието на съвременната теоретична икономика.

Учебното съдържание на дисциплината:

- Изгражда представа за плурализма на съвременната икономическа теория, за широкия спектър от различни подходи, които тя прилага при изучаване и обяснение на механизмите и логиката на стопанското развитие;
- Разширява и обогатява знанията на студентите в областта на микро- и макроикономическата теория, получени в основния курс, като представя редица други научни алтернативи и трактовки, извън ортодоксалната теория;
- Осигурява базова подготовка и предпоставки за самостоятелна работа и за използване на модерен концептуален и аналитичен инструментариум при изучаването и прогнозирането на съвременните икономически процеси.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. ИЗВОРИТЕ: КЛАСИЧЕСКАТА ШКОЛА В ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ	
1.1.	Зараждане на класическата школа в Англия и Франция.
1.2.	А. Смит – родоначалник на зрелия класицизъм.
1.3.	Д. Рикардо - класическата теория в условията на индустриалната революция.
1.4.	Последователи и популяризатори на класическата либерална доктрина.
ТЕМА 2. ОТ КЛАСИЧЕСКАТА КЪМ НЕОКЛАСИЧЕСКАТА ТЕОРИЯ	
2.1.	Маржиналната революция и появата на неокласицизма.
2.2.	Австрийска субективна школа.
2.3.	Кеймбриджка школа в неокласицизма.
2.4.	Математическо течение в неокласическата теория.
ТЕМА 3. КЕЙНСИАНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И СЪВРЕМЕННОТО КЕЙНСИАНСТВО	
3.1.	Основни черти и методология на икономическото учение на Дж. М. Кейнс.
3.2.	Теория за ефективното търсене и възгледи за икономическата политика.
3.3.	Еволюцията на кейнсианството в съвременните условия.

3.4.	Ляво кейнсианство и посткейнсианство.
3.5.	Монетарното кейнсианство.
3.6.	Новото кейнсианство.
ТЕМА 4. НЕОЛИБЕРАЛИЗМ И НЕОАВСТРИЙСКАТА ШКОЛА	
4.1.	Неолиберализмът като икономическо направление.
4.2.	Неоавстрийска школа: Л. Мизес – критика на инетрвенционализма.
4.3.	Фр. Хайек: теория за пазара и спонтанния ред.
4.4.	Фрайбургска школа: теория за социалното пазарно стопанство.
ТЕМА 5. МАРКСИЗЪМ И НЕОМАРКСИЗЪМ	
5.1.	Основни моменти в икономическото учение на марксизма: предмет на икономическата наука, теории за стойността и принадлежната стойност.
5.2.	Марксизмът за обективните тенденции в икономическото развитие и бъдещето на капитализма.
5.3.	Основни течения в съвременния неомарксизъм.
5.4.	Франкфуртската школа: критика на обществото .
5.5.	Г. Лукач и К. Корш за диалектиката на историята.
5.6.	Съвременен китайски марксизъм: обосновка на пазарните реформи в рамките на социализма.
ТЕМА 6. НЕОКОНСЕРВАТИВНО ТЕЧЕНИЕ: ИКОНОМИКА НА ПРЕДЛАГАНЕТО	
6.1.	Същност и структура на съвременния икономически неоконсерватизъм.
6.2.	Икономика на предлагането като опозиция на кейнсианската теория.
6.3.	Данъчна политика и предлагане на производствени фактори: крива на А.Лафер.
6.4.	Спестявания, инвестиции и дългосрочен икономически растеж
ТЕМА 7. НОВА КЛАСИЧЕСКА МАКРОИКОНОМИКА	
7.1.	Хипотеза за рационалните очаквания
7.2.	Неокласически модели на общото равновесие
7.3.	Теория за неутралността на икономическата политика
7.4.	Теория за реалните бизнес цикли.
7.5.	Теорема за рикардианската еквивалентност.
ТЕМА 8. МОНЕТАРИЗЪМ	
8.1.	Чикагската школа и М. Фридман.
8.2.	Концепция за перманентния доход и теория за стопанския цикъл.
8.3.	Новата количествена теория за парите.
8.4.	Монетаризмът за зависимостта между инфлация и безработица.
8.5.	Възгледи за икономическата политика.
ТЕМА 9. ИНСТИТУЦИОНАЛИЗЪМ И НЕОИНСТИТУЦИОНАЛИЗЪМ	
9.1.	Институционално направление: генезис и основни идеи.
9.2.	Традиционен и нов институционализъм: изследователска програма.
9.3.	Ролята на институционалната среда за икономическото развитие.
9.4.	Теория на транзакционните разходи.
9.5.	Контрактни теории за фирмата.
9.5.	Държавата в институционалната теория.
9.6.	Икономически подход към човешкото поведение: концепцията за „икономическия империализъм”
ТЕМА 10. ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА И ПОВЕДЕНЧЕСКА ИКОНОМИКА	
10.1.	Експериментална икономика – Вернон Смит..
10.2.	Видове икономически експерименти: моделиране на пазара, моделиране на индивидуалния избор, игрови ситуации и стратегическото взаимодействие.
10.3.	Поведенческа икономика - Д. Канеман и А.Тверски.

10.4.	Теория за перспективите (Prospect theory).
10.5.	Пазарни решения в условията на неопределеност.

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ¹

Обучението се основава върху ползване на електронни учебни материали по дисциплината, качени в платформата за дистанционно обучение на ИУ – Варна, помощна учебна литература и включва следните учебни дейности: лекции по възлови теми, презентации, тестове за самоподготовка и проверка на знанията, задания за самостоятелна работа.

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Тест	1	30
1.2.	Задание / реферат или научен обзор/	1	48
Общо за семестриален контрол:		2	78
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит –присъствен писмен изпит	1	90
Общо за сесиен контрол:		1	90
Общо за всички форми на контрол:		3	168

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Съвременни икономически теории“, качени в платформата за дистанционно обучение на ИУ – Варна, включващи:

- Електронни текстове по учебното съдържание на основни теми от учебния курс;
- Електронни тестове за самоподготовка и проверка на знанията.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Икономически теории (ред. Вл. Владимиров). Част първа. Университетско издателство, Икономически университет - Варна, 1999.
2. Икономически теории (ред. Вл. Владимиров). Част втора. Университетско издателство, Икономически университет – Варна, 2001.
3. Седларски, Т. Икономически теории (История на икономическата мисъл), Университетското издателство "Св. Климент Охридски" , София, 2015.

¹ Методите за подготовка и провеждане на обучение се представят в съответствие с утвърдената Инструкция за разработване на учебна програма за дисциплина в дистанционна форма на обучение на Икономически университет – Варна.

4. Къосева, Н., Икономически теории. Еволюция на икономическия анализ в Западната цивилизация, НБУ 2009.
5. Тошкова, С., Икономическите алтернативи, ТРАКИЯ-М, София, 1999.
6. Кънев, М. и др. Икономически теории – прозрения и пристрастия на великите икономисти, Изд. „Абагар”, Велико Търново, 2005.
7. Бежарова К., Пипев, И., Съвременни икономически теории. Булвест 2000, София, 1998.
8. Блауг, М. Големите икономисти след Кейнс, Велико Търново, 1998.
9. Бухолц, Т. Живи идеи от мъртви икономисти . София, 1993.
10. Кирова, А., Новото кейнсианство - микроикономически основи и връзка с макроикономическата политика. Университетско Изд-во «Стопанство», София, 2010.
11. Младенова, З., Неокласическата теория в края на ХХ - началото на ХХІ век (постижения, проблеми, перспективи), Изд. СТЕНО, Варна, 2011.
12. Младенова, З., ХХ век и еволюцията на икономическата теория. сп. Икономическа мисъл, кн. 5 / 2005 и кн. 2/2006 г.
13. Коева, С. Австрийската субективна школа – отличителни черти и индивидуални постижения, Варна: Стено, 2003.
14. Смит, Адам. Богатството на народите. Изследване на неговата природа и причини. ИК "Рата", С., 2010.
15. Кейнс, Дж. М., Обща теория на заетостта, лихвата и парите, Изд. „Принцепс”, София, 2001
16. Коуз, Р., Природата на фирмата, сп. Икономическа мисъл., 6/ 2003.
17. Фридман, М., Немирството на парите , Изд. „Д.Янков”, София, 1994.
18. Landreth, H., D. Colander. History of Economic Theory, Houghton Mifflin Company, Boston, 2001.
19. Stonier, Al., A Textbook of Economic Theory, Longmas, London, 1995.